

“SUÇA YARDIM ETME” SUÇU

Bayram YÜKSEKKAYA¹

ÖZET:

Suçlar, tek bir kişi tarafından işlenebileceği gibi, birden fazla kişi tarafından da işlenebilir. Hatta bir suç, bir kişi tarafından işlense dahi, dışarıdan suçun işlenmesine katılan/iştirak eden kişiler de olabilir. Bu nedenle, suç yolunun² belirli aşamalarında, suçu bizzat gerçekleştiren fail veya failer ile irtibata/iletişime/temasa giren bir kısım şahıslar, konumlarına göre suçta katılmış/iştirak etmiş sayılacaklar ve bu nedenle de cezalandırılacaklardır.

Biz bu makalede; suç yolunda, fail veya failer ile temas ederek, suçun işlenmesine katılmış olarak addedilen “yardım eden”lerin konumlarına kısaca değineceğiz. Amacımız, toplumda akrabalık, arkadaşlık, hatır gibi sosyal nedenlerle, bir kişinin talebini ret edemeyen kişilerin, ileride cezalandırılmaları durumuna düşmelerini önlemek için, farkındalık yaratmaktır. Çok sık bir şekilde karşılaşılmaktadır ki, failin suç işleme kastı içerisinde olduğunu bilmeyen/bilebilecek durumda olmayan iyiniyetli kişiler, ileride suçta iştirak etmekten dolayı çok yüksek cezalara çarptırılabilir. Bu nedendir ki, bu yönde oluşturulacak bir farkındalık/bilinçlenme, bireylerin hukuki konumlarını korumalarına katkı sağlayacaktır.

---

¹*Avukat, Adana Barosu*

²YÜKSEKKAYA, Bayram. Hukukun Yasakladığı Pusula: Suç Yolu,
<http://yuksekkayalawoffice.com/index.php?page=Ceza-Hukuku>

BÖLÜM – 1

TANIM

“Yardım Eden” olarak Türk Ceza Kanunumuzda yer alan kavramın tanımını tam olarak anlayabilmek için, başka bir kısım kavramların kısaca açıklanması gerekmektedir.

1) Suç: Suç kavramı üzerine birçok tanım yapılabilecekse de, en kısa ve öz bir şekilde tanımlar ise suç; *yasalara aykırı davranıştır*.³ Anayasa md. 38'te, suçların ve cezaların sadece kanunla düzenlenebileceği kuralı hatırlandığında, kanunda suç olarak sayılı haller dışında suç oluşturulamayacağı/ihtas edilemeyeceği ve tam bu nokta da suçun, kanunda suç olarak tanımlanan ve cezaya/müeyyideye bağlanan fiil olduğu tespit edilecektir. İşte suç, kanunla müeyyideye/yaptırıma bağlanmış ve yasaklanmış fiilin icra edilmesi, yasaya aykırı olarak, yasaklanan fiilin yapılmasıdır.

2) Fail: “Fail” kavramı, Büyük Türkçe Sözlük'te şu şekilde tanımlanmıştır: *Eden, yapan, işleyen; özne; hukuki sonucu doğuracak bir suç işleyen kimse*.⁴

Türk Ceza Kanunu'muzda “fail” kavramı, 37. maddede düzenlenmiştir:

“Madde 37 - (1) Suçun kanunî tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur.

(2) Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarısına kadar artırılır.”

Dolayısıyla fail; suçun kanuni tanımında yer alan fiili gerçekleştiren, icra eden, işleyen, suçun “öznesi” olan kişi veya kişilerdir.

3) Suça İştirak: Büyük Türkçe Sözlük, “iştirak” kelimesinin anlamını; *ortaklık, ortak olma, paydaşlık, bir işte yer alma, katılma* olarak tanımlamıştır.⁵

³Büyük Türkçe Sözlük.Türk Dil Kurumu,

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.55d6d54e37b8f2.50791107

⁴Büyük Türkçe Sözlük.Türk Dil Kurumu,

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.55d6d5529fc3b4.90447651

⁵http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.55d6d720ab41e2.79160015

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

Doyasıyla “suça iştirak”, bir suç işleme kastıyla hareket ederek, suçun işlenmesinde pay sahibi olmak, suça katılmak, suçun işlenmesine ortaklık etmek olarak tanımlanabilir.

Tam bu noktada şu belirlemeyi yapmamız gerekmektedir: Suça iştirak eden kişilerin hukuki konumlarını kanun koyucu sınırlı bir şekilde düzenlemiştir. Suça iştirak edenler; fail, azmettiren ve yardım edendir. Başka bir ifade ile; bir suça iştirak edebilmek için, ya bizzat fail olmak gerekmektedir, ya suçu azmettirmek gerekmektedir yahut da suça yardım eden sıfatı ile katılmak gerekmektedir. Bu belirtilenler dışında suça iştirak etmek mümkün olmadığı gibi, bir suça bu tanımlara uymayan bir şekilde temas eden kişi de cezalandırılmayacaktır.

Yüksek Yargıtay Ceza Genel Kurulu, fail/faillik ve suça iştirak hakkında şu belirlemelerde bulunmuştur:

“... TCK'nun 37 nci maddesinde;

"1) Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur.

2) Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası üçte birden yarısına kadar artırılır"

Şeklindeki hükme yer verilerek, birinci fıkrada müşterek faillik, ikinci fıkrada ise dolaylı faillik düzenlenmiştir.

Kanunda suç olarak tanımlanan fiilin, birden fazla suç ortağı tarafından iştirak halinde gerçekleştirilmesi durumunda maddenin birinci fıkrasında düzenlenen müşterek faillik söz konusu olacaktır.

Öğretideki; "Müşterek faillik için olay mahallinde bizzat bulunmak zorunlu değildir. Uzaktan da olsa, mesela telsizle fiilin işlenişini yönlendirmek suretiyle müşterek fail olarak suçun icrasına iştirak mümkündür" (İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 8. Bası, 2013, s. 478), "Suçun işlenişine katkıda bulunanların bu sebeple müşterek fail sayılabilmesi için mutlaka suçun işlendiği yerde olması gerekli değildir. Olay mahallinde bulunmamakla birlikte uzaktan suçun birlikte işlenişini etkileyen önemli bir katkıda bulunulması halinde de müşterek faillik söz konusu olur. Uzak bir pozisyondan olay yerinde etkili bir konumda olan faili

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

telefon ve telsiz gibi iletişim araçlarıyla koordine eden veya suçun işlenişi anında telefonla talimat veren kişi de bizzat müşterek faildir" (Mahmut Koca – İlhan Üzülmöz, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 6. Bası, Ankara, 2013, s.429) şeklindeki görüşler ve yerleşik yargısal uygulamalar göz önüne alındığında, müşterek faillik için "failler arasında birlikte suç işleme kararı olması" ve "suçun işlenişi üzerinde birlikte hâkimiyet kurulması" şartlarının gerçekleşmesi gerekmektedir.

Müşterek faillikte, birlikte suç işleme kararının yanı sıra fiil üzerinde ortak hâkimiyet kurulduğu için, her bir suç ortağı "fail" konumundadır. Fiil üzerinde ortak hâkimiyetin kurulup kurulmadığının belirlenmesinde suç ortaklarının suçun icrasında üstlendikleri rolleri ve katkılarının suçun işlenmesi açısından taşıdığı önem göz önünde bulundurulmalıdır. Suç ortaklarının, suçun işlenmesine yaptıkları katkının diğerinin fiilini tamamladığı durumlarda da müşterek faillik söz konusu olacaktır. Buna göre her müşterek fail, suçun icrasına ilişkin etkin ve fonksiyonel bir katkıda bulunmaktadır.

İştirak; bir kişi tarafından işlenebilen bir suçun, birden fazla kimse tarafından işbirliği içinde işlenmesini ifade eder. 5237 sayılı TCK sisteminde suça iştirak eden herkes, sırf iştirak ettiği için değil, suçun işlenişindeki katkısı ve bu katkının önemine göre cezalandırılmaktadır. Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştirenlerden her biri fail olarak sorumlu tutulmakta, böylece suçun işlenişi üzerinde birlikte hâkimiyet kurarak suçu işleyen kimseler, suç için kanunda öngörülmüş cezayla cezalandırılmaktadır.

Suçun icrasına iştirak etmekle birlikte, işlenişine bulunduğu katkının niteliği gereği kanuni tanımdaki fiili gerçekleştirmeyen diğer suç ortaklarına "şerik" denilmekte olup, kanunda şeriklik; azmettirme ve yardım etme olarak iki farklı şekilde düzenlenmiştir. Buna göre, kanuni tanımdaki fiili gerçekleştirmeyen veya özel faillik vasfını taşımadığı için fail olmayan suç ortağı, gerçekleşen fiilden, "bağlılık kuralı" uyarınca sorumlu olmaktadır."⁶

4) Azmettirme: "Bir suçu veya herhangi bir işi kesinlikle yapmasına karar verdirmek." olarak Büyük Türkçe Sözlük⁷'te tanımlanan azmettirme, Türk Ceza Kanunu'muzun 38. maddesinde düzenlenmiştir.⁸

⁶Yargıtay Ceza Genel Kurulu Esas: 2013/10-637 Karar: 2014/137 Tarih: 25.03.2014

⁷Büyük Türkçe Sözlük.Türk Dil Kurumu,

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.55d6db64d4a233.56880292

⁸ **Madde 38 - (1)** Başkasını suç işlemeye azmettiren kişi, işlenen suçun cezası ile cezalandırılır.

(2) Üstsoy ve altsoy ilişkisinden doğan nüfuz kullanılmak suretiyle suça azmettirme hâlinde, azmettirenin cezası üçte

Azmettirme, suçun işlenmesi kararını, suça iştirak edenlere aldırarak anlamındadır. Burada şu hususa dikkat çekmek gerekmektedir: **Azmettirmek** sadece, suçu bizzat işleyen asıl faile yönelik gerçekleştirilen bir fiil değildir. Zira Türk Ceza Kanunu'muzda, sadece asli faile yönelik bir sınırlama getirilmemiştir. Bu nedenle, suça iştirak eden herkesi **azmettirmek** nedeniyle bu suça vücut vermek mümkün olmalıdır.

Örneğin, uyuşturucu sevkiyatı yapmak isteyen A, taşınacak uyuşturucular için yol güvenliği sağlamak amacıyla “öncü” adı verilen başka bir araç tedarik ederek kendisine yardım etmesini istediği B'nin, bu teklifi düşünmek için süre istemesi aşamasında, C'nin B'ye “*bence A'nın teklifini kabul et, ben senin yerine buradaki işlerini yürütürüm, hem A iyi para veriyor, başka nerede bu parayı kazanacaksın, gerekirse benim arabamla git*” gibi B'nin A'nın teklifini kabul etme ve suça yardım etme iradesini etkileme yönündeki girişimleri, B'yi suça yardım eden olarak katılmaya azmettirmek olarak değerlendirilmelidir ve C, Türk Ceza Kanunu'muzun 38. maddesi gereğince sorumlu olmalıdır. Kanaatimizce kanunun açık bir şekilde bu hususu düzenlemiş olması, belirlememizi doğru çıkarmaktadır.

5- Yardım Eden: Büyük Türkçe Sözlük, “yardım” kelimesi hakkında bir çok tanım vermekle birlikte, konumuza en uygun tanımı şu şekilde belirlemiştir: “*İşlerin daha etkin ve verimli olabilmesi için sağlanan katkı, destek.*”⁹

Türk Ceza Kanunu'muz, “yardım eden” kavramı hakkında bir tanım oluşturmamış, doğrudan doğruya “suçun işlenmesine yardım eden kişi”ye ne ceza verileceğini düzenleyerek, suça yardım etmeyi de bir cezaya/müeyyideye bağlamıştır.

---

birden yarısına kadar artırılır. Çocukların suça azmettirilmesi hâlinde, bu fıkra hükmüne göre cezanın artırılabilmesi için üstsoy ve altsoy ilişkisinin varlığı aranmaz.

(3) Azmettirenin belli olmaması hâlinde, kim olduğunun ortaya çıkmasını sağlayan fail veya diğer suç ortağı hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine onbeş yıldan yirmi yıla kadar hapis cezasına hükmolunabilir. Diğer hâllerde verilecek cezada, üçte bir oranında indirim yapılabilir.

⁹Büyük Türkçe Sözlük.Türk Dil Kurumu,

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.55d6df5356b7a9.05204917

BÖLÜM – II

SUÇA YARDIM ETMENİN UNSURLARI VE ÇEŞİTLERİ

Suçta yardım etme fiili, Türk Ceza Kanunu'muzun 39. maddesinde düzenlenmiştir.

***Madde 39 - (1)** Suçun işlenmesine yardım eden kişiye, işlenen suçun ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirmesi hâlinde, onbeş yıldan yirmi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirmesi hâlinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hâllerde cezanın yarısı indirilir. Ancak, bu durumda verilecek ceza sekiz yılı geçemez.*

(2) Aşağıdaki hâllerde kişi işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olur:

a) Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek.

b) Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak.

c) Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak.

Kanuni tanımdan da anlaşılacağı üzere, her yardım etme fiili değil, maddenin 2. fıkrasında 3 bent halinde sayılan yardım etme fiilleri, cezalandırılmaktadır. Bu nedenle, madde metninde belirtilmeyen bir şekilde icra edilecek bir yardım, TCK md. 39 dâhilinde, yardım etme suçuna vücut vermeyecektir.

39. maddenin 2. fıkrasında belirtilen hususları tek tek ele alarak açıklamak gerekmektedir:

1) Suç İşlemeye Teşvik Etmek: Teşvik etmek; isteklendirme, özendirme, kışkırtma olarak tanımlanabilir.¹⁰

Teşvik etmek, kişinin aklında suçu işlemek yönünde bir karar oluşturmaya yönelik girişimlerdir. Bu nedenle, azmettirme ile arasındaki farkı çok iyi bir şekilde ortaya koymak gerekmektedir.

¹⁰Büyük Türkçe Sözlük.Türk Dil Kurumu,

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.55d6df6125bf13.96020663

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

Azmettirmek, faile suç işleme kararının aldırmasıdır. **Azmettiren**, eğer başarılı olursa, **azmettirilen** kişi fail olur, eğer başarılı olamaz ise, ortaya bir **suç** çıkmayacaktır. Teşvik etmek ise, suçun sonunda elde edilecek faydaları ortaya koyarak, bir anlamda failde, kendisi ile hesaplaşabileceği bir alan bırakarak, failin iç dünyasında kendi başına karar almasını sağlamaktır.

Örneğin; A, B'ye, C'nin kendisine zarar verdiğini, bu nedenle C'ye karşı bir husumet duyduğunu, eğer C'yi **öldürür** ise kendisine cezaevinde bakacağını, en iyi **avukat**ları tutacağını, dışarıdaki ailesine de bakacağını söyleyerek, B'nin C'yi **öldürmesi** yönünde “karar” aldırır ise, A “**azmettiren**” konumunda bulunacaktır. Bu örnekte olduğu gibi failin, kendi içerisinde tartıştığı bir alan bulunmamakta, **azmettiren** tarafından sunulan teklifi kabul edip, etmeme dışında bir hareket noktası kalmamaktadır.

Ancak A, B'ye, C'nin devamlı suretle yanında yüklü para ile dolaştığını, birinin gidip C'yi **gasp** etmesi durumunda çok para elde edeceğini söyleyip, daha sonra “*zaten senin de çok borcun var, yakalanmadan bu işi halledebilirsen, hakkında dava da açılmaz, kim senden şüphelenir ki, ben senin yerinde olsam yaparım*” şeklinde beyanlarda bulunarak, B'nin C'yi **yağmalaması/gasp etmesi** hususunda yönlendirir ise, bu durumda “**azmettirmek**” değil, teşvik etmek suretiyle “yardım etmek” suçuna vücut verecektir.

2) Suç İşlemek Kararını Kuvvetlendirmek: **Suç işlemek kararının** kuvvetlendirmek şeklinde suça yardım etmek için, failin **bir suç işlemek** yönünde bir kararının olması fakat **icra aşamasına** geçmesini gerektirir kadar bir yoğunluğa ulaşmaması gerekmektedir.

Dikkat edilmelidir ki, ne **azmettirme** de ne de teşvik etmede, failin **suç işlemek** yönünde en ufak bir kararı ve hatta fikri veya bilgisi bulunmamaktadır. **Azmettirmede** ve teşvik etmede, karar verme yönündeki ilk tohumlar, **azmettiren** veya teşvik eden tarafından atılmaktadır.

Ancak **suç işleme kararının** kuvvetlendirmede failin, önceden oluşan, az veya çok, ayrıntılı veya yüzeysel ama temel manada bir **suç işleme kararı** mevcuttur.

Örneğin A, uyuşturucu ticareti yapma yönünde bir düşüncesi olduğunu B'ye bildirir ve B; yığınla insanın bu işi yaparak çok para kazandığını, emniyet tarafından yakalanan kişi sayısının, bu işi yapan kişi sayısının ancak 1/10'u (onda biri) olduğunu, hem yakalansa dahi çok fazla ceza verilmediğini, kazanılacak paraya göre

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

riskin çok da fazla olmadığını, hem gerekirse başka insanları da kullanabileceğini söyler ve A'nın uyuşturucu ticareti yapma yönündeki fikrini kuvvetlendirir ise, belirtilen suça vücut verecektir.

3) Suçun İşlenmesinden Sonra Yardımda Bulunacağını Vaat Etmek:

Burada yardım eden, suçu işlemeyi düşünen veya karar veren faile, suçun işlenmesinden sonra yardımda bulunmayı vaat etmektedir.

Dikkat edilmelidir ki, yardım eden vaat etmesi gerekli ve yeterlidir. Ayrıca vaadini yerine getirmesi gerekmemektedir. Zira failin işlemeyi düşündüğü suç, teşebbüs aşamasında kalarak, tamamlanmamış olabilir¹¹ veya suç tamamlansa dahi yardım eden tarafından sunulan vaadin yerine getirilmesinden önce fail yakalanabilir, ölebilir vs.

Örneğin; bir kuyumcu soymayı düşünen A, kuyumcuyu soyduktan sonra eline yüklü miktarda altın geçeceğinden dolayı bunu saklaması gerektiğini düşünerek, çok güvendiği B'ye gelir ve yapacağı hırsızlık olayından bahseder ve B de, altınları kendisinin güvenli bir yerde saklayabileceği yönünde vaatte bulunur ise, B açısından TCK md. 39'un şartları oluşmuş olmaktadır. A, hırsızlık suçu için icrai girişimlerde bulunmaya başladığı anda, isterse A altınları B'ye ulaştıramasa dahi, B'nin sorumluluğu doğmaktadır.

Tabi ki böyle durumlarda, önemli olan yardımın ispatının kanıtlanmasıdır. Ceza Yargılama Usulü kuralları dâhilinde, yardım edenin “yardım etme fiili”, hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde ispatlanmalıdır. Doğal olarak, yukarıdaki örnekte A eğer yakalanır ve altınları B'ye getirmeden önce derdest edilir ise, hayatın olağan akışı içerisinde A, B'den hiç bahsetmeyecektir.¹²Kaldı ki, pozitif hukukumuzda da, hırsızlık

¹¹Suçun teşebbüste kalması-tamamlanması konusunda bilgi için bkz: YÜKSEKKAYA, Bayram. Hukukun Yasakladığı Pusula: Suç Yolu, <http://yuksekkayalawoffice.com/index.php?page=Ceza-Hukuku>

¹²Tam bu noktada akla, “Etkin Pişmanlık” hükümleri gelmektedir. Etkin pişmanlık hükümlerinin bazılarında ve sadece bazı suçlarda geçerli olmak üzere, işlenen bir suçtan önce, işleme anında, işlendikten sonra veya yakalanmayı müteakip, failerin suç ile ilgili bilgiler vererek, indirim kazanmalarını sağlayan bir düzenlemedir. Etkin pişmanlık hükümleri, suçun ortaya çıkmasını sağlayan faile, şartları dâhilinde hiç de azımsanmayacak bir ceza indirimi öngörmektedir. Yukarıdaki örnekte olmasa da, yani hırsızlık suçu için geçerliliği bulunmasa da (hırsızlık suçunda etkin pişmanlık TCK md. 168'te belirtildiği şekilde zararı karşılamaktan ibarettir), bazı suçlar açısından durum farklıdır. Örneğin Uyuşturucu Suçları açısından, TCK md. 192, etkin pişmanlık indiriminden yararlanmak için, suça karışan kişilerin bildirilmesini öngörmektedir.

Etkin pişmanlık

MADDE 192. - [1] Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarına iştirak etmiş olan kişi, resmî makamlar tarafından haber alınmadan önce, diğer suç ortaklarını ve uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin saklandığı veya imal edildiği yerleri merciine haber verirse, verilen bilginin suç ortaklarının yakalanmasını veya uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ele geçirilmesini sağlaması hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmaz. [2] Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi, resmî makamlar tarafından haber alınmadan önce, bu maddeyi kimden, nerede ve ne zaman temin ettiğini merciine haber vererek suçluların yakalanmalarını veya uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ele geçirilmesini kolaylaştırırsa, hakkında cezaya

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

suçunda A'nın B'den bahsetmesi durumunda, A'nın hiçbir çıkarı olmamaktadır.

Ancak, yukarıdaki örnekte, kuyumcunun soyulması yerine A, uyuşturucu ticareti yapacağını ve getireceği uyuşturucuları saklayacak yer bulamadığını söylese ve böyle bir durumda B, getirilecek uyuşturucuları kendisinin saklayabileceğini beyan eder ise, yardım eden sıfatıyla sorumluluğu doğacaktır. Ancak burada işlenen suç “Uyuşturucu Ticareti” olduğundan, eğer A, bu suçtan dolayı yakalanır ve B'nin de kendisinin getirdiği uyuşturucularını saklayacağından bahseder ise, A böyle bir durumda TCK md. 192/3. f.'dan faydalanarak, şartları dâhilinde alacağı ceza yarı oranına kadar azalacak, B ise, bizzat yardım ettiği kişi tarafından ihbar edilecektir.

Burada anlatılan bu hususa ilişkin, yığınla yargı kararı vardır. İnsan olmanın doğal sonucu olarak, bir [suç işleyerek](#) yakalanan kişi, daha az ceza almak için, her şeyini seferber edecektir. Bu nedenle, suça karışan kişilerden resmi makamlara bahsetmesinin kendisine ceza indirimi olarak faydası olacağını fail öğrendiği an, hiç tereddüt etmeden tüm suç ortaklarını ve kendisine yardım eden veya etmeyi vaat eden kişilerin isimlerini vermekte tereddüt dahi etmeyecektir. Bu düzenleme, suçla mücadelede Devletin elini güçlendiren çok etkili bir teknik, kişilerin de suça karışmasını engellemek noktasında, caydırıcı bir durumdur.

4) Suçun Nasıl İşleneceği Hususunda Yol Göstermek: Burada, yardım edenin “yardım” fiili, [suçun işlenmesi](#) konusunda yol göstermektir. Suçun nasıl ve ne şekilde işlenebileceği, hangi zamanda yapılabileceği, suçun işlenmesinden sonra izlenecek yol vs. gibi tüm detaylar, bu başlık altında altlanabilir.

Burada dikkat edilmesi gereken, suçun nasıl işleneceği hususunda yardım eden tarafından gösterilen yolun, fail veya failler tarafından izlenmesi/uygulanması gerekliliğidir.

Basit bir örnek verilecek olur ise; A'yı [öldürmek](#) isteyen failler B'ye gelerek, A'yı [öldürmek](#) istediklerini söyleyip, B'nin de faillere, A'nın hangi saatlerde eve gelip gittiğini, hangi yolu kullandığını, silah taşıyıp taşımadığını söyleyip, bu yol üzerinde öldürebileceklerini beyan etmesi durumunda, failler bu bilgileri alarak, A'nın

---

hükmolunmaz.

[3] Bu suçlar haber alındıktan sonra gönüllü olarak, suçun meydana çıkmasına ve fail veya diğer suç ortaklarının yakalanmasına hizmet ve yardım eden kişi hakkında verilecek ceza, yardımın niteliğine göre dörtte birden yarısına kadarı indirilir.

[4] Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi, hakkında kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmaktan dolayı soruşturma başlatılmadan önce resmî makamlara başvurarak tedavi ettirilmesini isterse, cezaya hükmolunmaz

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

evden çıkma veya eve gelme saatinden önce pusu atarak öldürme fiilini gerçekleştirmek için harekete geçmeleri durumunda B, yardım eden olarak sorumlu olacaktır. Ancak failer A'yı, B'nin belirttiği bilgileri kullanmayarak, mesela zehirlemek suretiyle öldürürler ise, kanaatimizce B'nin sorumluluğu olmamak gerekir.

5) Fiilin İşlenmesinde Kullanılan Araçları Sağlamak: Yardım edenin buradaki konumu, araçları sağlamaktır. Yardım eden, bizzat suçta kullanılacak araçları sağlamalıdır. Eğer suçta kullanılan araçları değil de suçtan sonra kullanılacak araçları sağlar ise, bu bentten dolayı değil, şartları var ise *“fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunmayı vaat etme”* düzenlemesinden dolayı sorumlu tutulacaktır.

Örneğin A, çok sevdiği ve fakat kendisinin sevgisine karşılık vermeyen B ile evlenmek istemekte, B'nin ailesinin etkisinde kaldığı için kendisinin sevgisine karşılık vermediğine inanmaktadır. Bu nedenle A, B'yi kaçırmak istediğini C'ye söyler, C de kendisinin boş bir evi olduğundan bahisle boş evin anahtarını A'ya vererek, kaçıracağı kız ile bu eve gidebileceği beyanında bulunur. Esasında B, A'yı gerçekten istememektedir. A, B'yi kaçırmak C'nin kendisine tahsis ettiği eve gider. Böyle bir durumda C, yardım eden olarak suçtan sorumludur. Zira “adam kaçırmak” olarak bilinen ve kanuni tarifi “kişiyi hürriyetinden yoksun kılma” olan suç, kişinin hürriyetine ulaşmaya kadar devam eden bir suçtur. Bu nedenle, bizzat kaçırma olayına yönelik araç tahsis etmese de, hürriyetinden yoksun kılınan kişinin, hürriyetinin kısıtlandığı evi C, A'ya tahsis etmiştir.

Burada dikkat edilmesi gereken hususun, işlenen suçun ne zaman tamamlanıp tamamlandığına bakılarak, suçun işlenmesinin tamamlanmasına kadar faile lazım olabilecek aracın yahut araçların, yardım eden tarafından sağlanmasıdır.

6) Suçun İşlenmesinden Önce Veya İşlenmesi Sırasında Yardımda Bulunarak İcrasını Kolaylaştırmak: Burada yardım eden, suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında (tamamlanmadan önce) yardımda bulunarak, suçun icrasını kolaylaştırmalıdır.

Öncelikle bu bendin, yukarıda belirtilen bentteki “araç sağlamak”tan ayırt edilmesi gerekmektedir. Yukarıdaki bentte yardım eden, bizzat fiile katılmayıp, araç sağlamaktadır. Bu bentteki düzenlemede ise, yardım eden, yardımda bulunarak icrayı kolaylaştıracaktır. Başka bir ifade ile yukarıdaki bentte “icrayı kolaylaştırmak” yoktur, sadece araç sağlamak söz konusudur. Bir adım daha ileri giderek diyebiliriz ki yardım eden, bazen araç sağlayarak da icrayı kolaylaştırabilir. Böyle bir durumda, sorumluluğu her iki bent açısından da gerçekleşeceğinden, yardım eden sıfatıyla sorumlu olması kaçınılmaz olacaktır.

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

Örneğin, yukarıdaki bentte verilen örnek üzerine gider ise C, A'ya kendi evini vermekle icrayı kolaylaştırmış olabilir. Veya C, A'nın B'yi kaçırmayı kolaylaştırmak amacıyla B'nin evde bulunan anne, baba, kardeş vs. aile bireylerini kendi evine davet edip, önemli bir husus konuşmak istediğini dile getirerek, A'nın evde yalnız kalan B'yi daha kolay kaçırmayı sağlayabilir.

Bir başka örnek verecek olur isek, uyuşturucu ticareti yapan A, uyuşturucuları aracına yükler ve yola çıkar. Ancak yolda, polis kontrolü olması ihtimaline binaen B'yi, kendisi yola çıkmadan önceki bir zamanda göndererek, yol kontrolü yapması konusunda anlaşır. B, belli bir mesafe uzaklıkta A'nın önünde giderek, yolda olabilecek polis kontrollerini A'ya telefonla bildirir ve B'nin uyuşturucu yüklü araçla kontrol noktasına girmesini engelleyerek, suçun icrasını kolaylaştırabilir. Böyle bir durumda B, yardım eden olarak sorumlu olmalıdır.

Nitekim Yüksek [Yargıtay](#) 10 Ceza Dairesi bir kararında; *“... Sanığın, suç konusu uyuşturucu maddenin nakledilmesi sırasında, asıl faillerle birlikte başka bir araçla yol kontrolü yaptığı, suçun kanuni tanımında yer alan fiili gerçekleştirdiğine ilişkin delil bulunmaması nedeniyle "suçun işlenmesine yardım eden" konumunda olduğu dikkate alınarak, sanık hakkında TCK'nın 39. maddesinin uygulanması gerektiği...”*ni dile getirmiştir.¹³

Bir başka Yargıtay kararında ise;

“... Sanık (A) hakkında uyuşturucu madde ticareti yapma suçundan verilen mahkûmiyet hükmünün incelenmesi(nde):

...

*[Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmak](#) suçu ile ilgili bozma gerekçesine göre, sanığın üzerine atılı uyuşturucu madde ticareti yapmak suçunu teşkil edilmiş bir [örgütün](#) faaliyeti çerçevesinde işlediğine ilişkin delil bulunmadığı; ayrıca eyleminin, suça konu uyuşturucu maddeyi kurye olarak nakleden kişinin ücretini alamamasından dolayı teslim etmemesi nedeniyle diğer sanık (M)'in isteği üzerine kurye ile görüşüp bu sorunu gidermekten ibaret olduğu, buna göre [sanık A'nın] olaydaki konumunun "yardım etme" olarak nitelendirilmesi gerektiği ...”*¹⁴ belirlemesi yapılmıştır.

Görüldüğü üzere, fail ile uyuşturucuyu taşıyan kuryenin arasında yaşanan sorunu çözen kişinin, yardım eden olarak sorumlu olmasının gerekliliği, Yüksek [Yargıtay](#) tarafından haklı bir şekilde dile getirilmiştir.

¹³Yargıtay 10 Ceza Dairesi, Esas: 2009/14108 Karar: 2010/5281 Tarih: 09.03.2010

¹⁴Yargıtay 10 Ceza Dairesi, Esas: 2009/21635 Karar: 2010/11716 Tarih: 18.05.2010

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

Makalemizi, Yüksek Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun, yardım etme suç ile ilgili görüşlerini aktarmakla sonlandırıyoruz:

"... Yardım etme, asli iştirakin dışında kalan, fakat sonucun meydana gelmesi bakımından nedensellik değeri taşıyan hareketi ifade eder. Burada fiil üzerinde hâkimiyet kurulmamakta, sadece suçun icrası kolaylaştırılmaktadır. Yardım edenin hareketi asli faile nazaran suçu oluşturucu ve yapıcı bir nitelik taşımayıp, destekleyici, hazırlayıcı veya kolaylaştırıcı bir durum arz ettiğinden yardım eden ikincil bir konumda yer almaktadır.

TCK'nun 39 uncu maddesinde yardım etme;

"1) Suçun işlenmesine yardım eden kişiye, işlenen suçun ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, onbeş yıldan yirmi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde cezanın yarısı indirilir. Ancak, bu durumda verilecek ceza sekiz yılı geçemez.

2) Aşağıdaki hallerde kişi işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olur:

a) Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek.

b) Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak.

c) Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak"

Şeklinde tanımlanmış,

40. maddesinde ise bağlılık kuralı;

"1) Suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir. Suçun işlenişine iştirak eden her kişi, diğerinin cezalandırılmasını önleyen kişisel nedenler göz önünde bulundurulmaksızın kendi kusurlu fiiline göre cezalandırılır.

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

2) Özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur.

3) Suça iştirakten dolayı sorumlu tutulabilmek için ilgili suçun en azından teşebbüs aşamasına varmış olması gerekir" biçiminde düzenlenmiştir.

TCK'nun 39/2 nci maddesindeki düzenlemeye göre, yardım etme; maddi yardım ve manevi yardım olarak ikiye ayrılmaktadır.

1- Bir suçun işlenmesine maddi yardımda bulunma çok çeşitli şekillerde ortaya çıkmakla birlikte anılan maddede maddi yardım;

a) Suçun işlenmesinde kullanılan araçları temin etmek,

b) Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında maddi yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak olarak sayılmıştır.

2- Manevi yardım ise;

a) Suç işlemeye teşvik,

b) Suç işleme kararını kuvvetlendirmek,

c) Suçun işlenmesinden sonra yardımda bulunmayı vaad etmek,

d) Suçun nasıl işleneceği konusunda yol göstermek, şeklinde belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere, TCK'nun 37 ve 39 uncu maddelerindeki açık düzenlemeler uyarınca suçun kanuni tanımında yer alan fiili gerçekleştirenler "fail" olarak kabul edilirken, suçun kanuni tanımında yer alan fiili gerçekleştirmeyen, ancak suç işlemeye teşvik eden veya suç işleme kararını kuvvetlendiren veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat eden, suçun nasıl işleneceği hususunda yol gösteren veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlayan, suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştıran kimseler ise "suça yardım eden" olarak sorumlu tutulmaktadır."¹⁵

¹⁵Yargıtay Ceza Genel Kurulu Esas: 2013/10-637 Karar: 2014/137 Tarih: 25.03.2014